

активізації російського капіталу, який і надалі розглядає можливості виходу на банківський ринок України.

ВИСНОВКИ

Отже, банківська система України демонструє позитивну динаміку виходу із кризи, хоча і деякі банківські установи засвідчують за підсумками 2010 р., а також протягом 2011 р. негативний фінансовий результат. Хоча іноземні банківські установи мають переваги щодо функціонування на національних ринках країн, вони також піддаються негативному впливу зовнішніх чинників. Сценарій діяльності банків з іноземним капіталом в Україні свідчить, що довіра до банківської системи з боку вкладників та кредиторів може бути підірвана незалежно від того, яка частка капіталу перебуває в руках іноземних інвесторів. Проте з позицій регулювання державними органами процесів міграції іноземного банківського капіталу існує потреба в чіткому визначенні стратегічних орієнтирів розвитку банківської системи та її структури власності, що може вплинути на виникнення можливостей для задоволення інтересів лише закордонних власників і негативно позначиться на розвитку національного банківництва і вітчизняної економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галайко Н. Р. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності банку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Н. Р. Галайко. — Львів, 2008. — 20 с.
2. Галиць О. В. Ефективність функціонування банківської системи України в умовах євроінтеграції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О. В. Галиць. — Львів, 2008. — 19 с.
3. Ершов М. В. Эффективность банковской системы: актуальные аспекты / М. В. Ершов, В. М. Зубов // Деньги и кредит. — 2005. — № 10. — С. 3—10.
4. Ефективність діяльності української банківської системи (2005–2009 рр.). Методологія аналізу фронтів / А. Пілявський, О. Вовчак, Ю. Маців, Т. Хома // Вісник НБУ. — 2010. — № 4. — С. 16—22.
5. Шпанкова Н. Удосконалення класифікації факторів впливу на результати діяльності банку із застосуванням системного підходу / Н. Шпанкова, Ю. Труш, А. Труш // Вісник НБУ. — 2011. — № 7. — С. 7—10.
6. Фінансові результати діяльності банків України за станом на 01.01.2011 р. (у розрізі банків) [Електронний ресурс] / Національний банк України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
7. Аналіз банківської діяльності : підруч. / [А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. ; за ред. А. М. Герасимовича]. — К. : КНЕУ, 2005. — 599 с.
8. Гриньков Д. Искусство жить / Д. Гриньков // Бизнес. — 2011. — № 9. — С. 34—36.
9. Мироненко В. Домой / В. Мироненко // Бизнес. — 2011. — № 8. — С. 36—37.
10. Інформація про власників істотної участі у банку за станом на 01.01.2011 р. [Електронний ресурс] / Національний банк України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.
11. Інформація про власників істотної участі у банку за станом на 01.04.2011 р. [Електронний ресурс] / Національний банк України. — Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>.

УДК 336.71(100):005.35

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В БАНКАХ СВІТУ

Ласукова А.С., аспірант

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Робота присвячена дослідженню стану впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності в банках різних країн світу. Охарактеризовано основні моделі корпоративної

соціальної відповідальності, на основі яких відбувається впровадження банками концепції корпоративної соціальної відповідальності, надано їх порівняльну характеристику.

Ключові слова: корпоративна соціальна відповідальність, американська модель, європейська модель, азійська модель.

Ласукова А.С. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ МОДЕЛЕЙ КОРПОРАТИВНОЙ СОЦИАЛЬНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В БАНКАХ МИРА / ГВУЗ «Украинская академия банковского дела НБУ», Украина

Работа посвящена исследованию состояния внедрения концепции корпоративной социальной ответственности в банках разных стран мира. Охарактеризованы основные модели корпоративной социальной ответственности, на основе которых происходит внедрение банками концепции корпоративной социальной ответственности, представлена их сравнительная характеристика.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, американская модель, европейская модель, азиатская модель.

Lasukova A.S. COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY MODELS IN BANKS OF THE WORLD / SHEI "Ukrainian Academy of Banking of the NBU", Ukraine

The work is devoted to investigation of introducing the concept of corporate social responsibility in banks around the world. The basic model of corporate social responsibility on which banks are implementing the concept of corporate social responsibility, given their comparative characteristics.

Key words: corporate social responsibility, the American model, European model, the Asian model.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Події останніх років – світова фінансова та економічна кризи, загострення соціальної напруженості, погіршення стану оточуючого середовища, – спонукають банки до пошуку нових стратегій та підходів до ведення бізнесу, врахування непритаманних банківській діяльності ризиків, зокрема екологічних та соціальних. Одним із таких підходів є концепція корпоративної соціальної відповідальності (КСВ), що безпосередньо узгоджується із концепцією сталого розвитку. Необхідність та доцільність впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності (далі – КСВ) активно вивчається світовою науковою спільнотою ще з початку 1950-х років. Найбільш розповсюдженою дана концепція є в Сполучених Штатах Америки, країнах Європи та з недавнього часу – у деяких країнах Азії. У кожній з країн існують свої підходи до впровадження концепції КСВ, що обумовлені історичними та культурними традиціями, менталітетом громадян, станом навколишнього середовища та станом розвитку економіки. Такі відмінності знайшли своє відображення у моделях КСВ, що притаманні кожній з країн.

Поширенню концепції КСВ, підвищенню рівня обізнаності як окремих груп підприємств, так і суспільства в цілому сприяє активна позиція некомерційних організацій (далі – НКО), що змушує керівництво суб'єктів господарювання дещо переосмислювати підходи до ведення бізнесу. КСВ базується на триєдиному підході, тобто передбачає системне поєднання трьох компонентів ведення бізнесу – економічного, екологічного та соціального. У цьому аспекті в сучасному бізнес-середовищі вимоги до ведення бізнесу на засадах КСВ висуваються не тільки до компаній, які здійснюють негативний вплив на навколишнє середовище, а й до тих, які такого впливу не здійснюють. Таким чином, фінансові структури, зокрема банки, є безпосередніми учасниками процесу «соціалізації» бізнесу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженню особливостей концепції корпоративної соціальної відповідальності та моделей її реалізації присвячено значну кількість робіт вітчизняних та зарубіжних вчених. Найбільш вагомий внесок було зроблено зарубіжними вченими: Ф. Котлером [1], Е. Карнегі, М. Портером, М. Крамером [2], Т. Вілсон [3], А. Керролом [4], М. Фрідманом [5], Л. Савицькою [6], Ю. Благовим [7], К. Девісом та іншими, де КСВ існує вже досить тривалий проміжок часу й успішно функціонує. Серед вітчизняних науковців доцільно виділити праці В. Воробей [8], О. Лазоренко, Р. Колишко [9], І. Малік [10], І. О. Зверковича та О. М. Скляр [11], Ю. Бегма, О. Віннікова, О. Редько [12], І. Комарницького, З. Галушки [13] та інших. У той же час, у працях науковців не знайшло повноцінного відображення дослідження функціонування концепції корпоративної соціальної відповідальності у фінансових структурах, зокрема в банках.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою даного дослідження є систематизація та порівняння моделей корпоративної соціальної відповідальності, що використовуються банками різних країн.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні експертами та провідними науковцями прийнято виділяти три моделі КСВ – американську, європейську та азійську (японську). Одразу варто наголосити, що в науковій літературі можна зустріти й інші моделі, наприклад британську, англо-саксонську, континентальну, які, на нашу думку, є похідними від зазначених трьох моделей та базуються на них. Тому в межах даної статті будуть розглянуті три базові моделі корпоративної соціальної відповідальності, порівняльна характеристика яких представлена в табл. 1.

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика моделей КСВ (складено на основі [9, 11,14])

Ознака порівняння	Американська модель	Європейська модель	Азійська (японська) модель
Специфіка КСВ	Тяжіє до філантропії	Пов'язана безпосередньо з бізнесом і формалізується у вигляді стратегії	Орієнтується на культурні традиції країни
Сфера застосування	Будь-яка. Фінансування соціальних програм відбувається через неприбуткові організації або напрямую	Сфера застосування обмежується цінностями та стратегією	«Виробнича сім'я» – всі працівники компанії
Правове регулювання	Застосування принципів прецедентного права	Кодифікація законодавства	На законодавчому рівні не передбачається. Регулюється внутрішніми корпоративними директивами
Цільовий орієнтир	КСВ – вибір компанії, пов'язаний з її репутацією	КСВ – добровільний вибір компанії робити більше, ніж встановлено	КСВ – реалізація завдань та цілей в межах інституту «довічного найму»
Зв'язок суб'єкта господарювання із його соціальними проектами	Передбачає мінімальний зв'язок – чим менший зв'язок між бізнесом та соціальним проектом, тим краще	Тісний зв'язок, тобто діяльність пов'язана із розвитком компанії	Тісний зв'язок, компанія підтримує своїх працівників на всьому їх життєвому шляху
Роль держави в регулюванні процесів КСВ	Практично відсутня, передбачає, що компанії самостійно визначають необхідність та ступінь впливу на вирішення проблем суспільства	Державне регулювання суттєве, перелік програм, закріплений на законодавчому рівні	Активна роль держави, особливо в стратегічному плануванні бізнесу
Вид відповідальності	Індивідуальна	Колективна солідарна	Колективна
Відносини із зацікавленими сторонами	Етичність відносин зі стейкхолдерами є засобом більш повного задоволення інтересів власників	Однаково рівне ставлення до всіх зацікавлених осіб	Рівне ставлення до всіх, але найбільша увага приділяється «виробничій сім'ї»

Варто зазначити, що американська та європейська моделі є діаметрально протилежними: якщо американська модель тісно переплітається з філантропією, а перевага надається реалізації соціальних програм через спеціалізовані компанії, то в межах європейської моделі КСВ вважається складовою стратегією компанії і виступає фактором, який визначає підходи компанії до вибору партнерів, проектів, об'єктів інвестування. Азійська модель займає проміжне місце та має як спільні, так і відмінні риси з двома іншими.

Банки мають певні особливості у впровадженні концепції КСВ, що пов'язані зі специфікою їх діяльності як фінансового посередника. Варто зазначити, що вимоги суспільства до складових концепції КСВ у банках будуть такими ж, як і до будь-якого іншого суб'єкта господарювання. Наприклад, прямо не впливаючи на стан оточуючого середовища, банки не позбавлені відповідальності за погіршення екології. Дані суб'єкти господарювання мають виключну можливість впливати на діяльність інших компаній, підвищуючи рівень соціальної відповідальності, шляхом стимулювання та заохочення до співпраці компаній, які впроваджують КСВ, надаючи, наприклад, пільгові кредити.

Для дослідження були обрані найбільші банки таких країн: США, країни Європи (Франція, Великобританія, Німеччина, Італія, Швейцарія), країни Азії (Японія, Китай, Індія, Південна Корея), Росія. Проведене дослідження дає підстави говорити про те, що моделі впровадження банками концепції КСВ у країнах світу різняться за ступенем впливу держави на даний процес, а також за рівнем співпраці з некомерційними організаціями (табл. 2). Варто зазначити, що модель реалізації концепції КСВ визначає

та окреслює межі основних способів реалізації соціальних інвестицій, рівень соціального партнерства та інше.

У більшості регіонів світу рівень впровадження концепції КСВ банками знаходиться на високому рівні. Виключенням є лише Росія, де банками здійснюються поодинокі спроби запровадити у бізнес-діяльність елементи концепції КСВ. У цілому інструментарій реалізації КСВ є схожим в усіх країнах. Стратегічні цілі концепції КСВ визначаються, в першу чергу, моделлю, яка використовується банком, а також найбільш гострими соціальними проблемами, які наявні в середовищі, де працює банк.

Дослідження американської моделі КСВ проводилося на основі даних десяти найбільших банків США: Bank of America, Citigroup Inc., Wells Fargo, Goldman Sachs Group Inc., Morgan Stanley, Capital One Financial Corporation, Suntrust Banks Inc., U.S. BANCORP, Bank of New York Mellon Corporation, PNC Financial Services Group Inc.

У США більшість банків реалізує концепцію КСВ під назвою «Корпоративне громадянство», що свідчить про їх активну позицію в суспільстві. Історично склалося, що КСВ у США тяжіє більше до філантропії, але після світової фінансової кризи 2008 р. підхід до розуміння її сутності зазнав деяких змін. Зокрема, Bank of America свій перший звіт по КСВ випустив у 2010 році, в якому основна увага була сконцентрована на зусиллях компанії сприяти справедливості та прозорості в наданні послуг, веденню діяльності з кредитування та інвестування в країнах з низьким рівнем доходів, проведенню благодійного інвестування, а також впровадженню та підтримці екологічних ініціатив.

Серед десяти найбільших банків Америки тільки три (Bank of America, Citigroup Inc. та Wells Fargo) мають відокремлені структурні підрозділи, що займаються розробкою, впровадженням та реалізацією концепції КСВ. Незрозумілим залишається факт відсутності ратифікації ГД ООН усіма банками США.

Основними сферами соціальної активності банків США та впровадження соціальних програм є: охорона навколишнього середовища, соціальні програми, спрямовані на розвиток суспільства, волонтерська діяльність та запровадження етичних принципів у роботі.

Отже, у межах американської моделі КСВ після світової фінансової кризи відбулося переосмислення керівниками банків необхідності реалізації та розвитку благодійних ініціатив, які спрямовані (як правило) на покращення стану навколишнього природного середовища, та які мали найбільшу питому вагу в соціальній складовій діяльності банку. З урахуванням останніх подій на світовому фінансовому ринку, глобалізаційних процесів, необхідним вбачається розвивати персонал, брати участь у державних програмах розвитку суспільства та тісно співпрацювати з НКО. Сьогодні більшість банків Сполучених Штатів використовують стратегічний підхід до впровадження концепції КСВ, але тільки половина (Bank of America, Citigroup Inc., Goldman Sachs Group Inc., U.S. BANCORP, Bank of New York Mellon Corporation) із проаналізованих банків застосовує стандарт розкриття інформації GRI, за допомогою якого можна комплексно дослідити ступінь впровадження КСВ у банку.

Розглядаючи досвід впровадження КСВ в Європі, варто зазначити, що в межах європейської моделі концепція КСВ тісно пов'язана із концепцією сталого розвитку, спрямована на отримання комерційного ефекту і виступає філософією бізнесу. Показовим для банківського сектора Європи є слідування принципам ГД ООН, а також використання стандарту GRI, що дає підстави стверджувати про комплексний підхід до впровадження концепції КСВ, а також сприяння максимальній відкритості бізнесу до діалогу з суспільством. Для дослідження європейської моделі КСВ були обрані провідні банки Франції – BNP Paribas, Crédit Agricole, Societe Generale Group, Німеччини – Deutsche Bank, Deutsche Postbank, Великобританії – HSBC, Barclays, Royal Bank of Scotland, Італії – UniCreditGroup, Швейцарії – Credit Suisse Group.

На відміну від банків США, банки країн ЄС підходять до питання соціальної відповідальності більш зважено та концептуально, зокрема, створюються відокремлені підрозділи, що займаються розробкою, впровадженням та безпосередньою реалізацією концепції КСВ, публікуються змістовні звіти. Основними сферами соціальних ініціатив європейських банків є: розвиток персоналу, охорона навколишнього середовища, програми, спрямовані на підтримку стійкого розвитку суспільства.

Спираючись на наведені дані, а також на ряд публікацій [2; 16; 15; 6; 3], зауважимо, що банки, розуміючи свій опосередкований вплив на навколишнє середовище, впроваджують та підтримують екологічні ініціативи як самостійно, так і за допомогою своїх клієнтів. Наприклад, на рис. 1 представлена агрегована інформація щодо найбільш пріоритетних напрямків реалізації концепції КСВ в банківському секторі Європи (дослідження Rhetoric And Realities: Analysing Corporate Social Responsibility in Europe [15]).

Таблиця 2 – Порівняння концепції КСВ у банках у різних країнах

Країна	Модель КСВ	Стратегічні цілі	Інструменти реалізації КСВ	Ступінь співробітництва з державою, НКО	Добровільність впровадження концепції КСВ	Рівень впровадження	Обов'язковість ведення соціальної звітності	Участь у ГД ООН*
США	Американська	1. Покращення стану оточуючого середовища. 2. Розвиток суспільства. 3. Розвиток персоналу. 4. Покращення стану економіки.	1. Соціальні інвестиції. 2. Соціальне партнерство. 3. Корпоративні комунікації	Високий	Повна самостійність	Високий	Ні	Ні
Країни Євросоюзу	Європейська	1. Розвиток суспільства. 2. Покращення стану оточуючого середовища. 3. Розвиток персоналу. 4. Покращення стану економіки.	1. Соціальні інвестиції. 2. Соціальне партнерство. 3. Корпоративні комунікації	Низький	Значне державне регулювання	Високий	Так	Так
Країни Азії	Азійська	1. Розвиток персоналу. 2. Розвиток суспільства. 3. Покращення стану навколишнього середовища.	1. Соціальні інвестиції. 2. Соціальне партнерство. 3. Корпоративні комунікації	Низький	Значне державне регулювання	Високий	Ні	Так
Росія	Національна	1. Розвиток суспільства. 2. Розвиток персоналу. 3. Оздоровлення економіки.	1. Соціальні інвестиції. 2. Соціальне партнерство. 3. Корпоративні комунікації	Низький	Повна самостійність	Низький	Ні	Ні

*ГД ООН – Глобальний Договір ООН

Рис. 1. Найбільш пріоритетні напрямки реалізації концепції КСВ в банківському секторі Європи [15]

Розглядаючи азійську модель КСВ, нами було визначено, що пріоритетним напрямком діяльності в межах даної концепції є персонал, що обумовлено історично сформованими соціокультурними традиціями. У межах даної моделі досліджувалися банки: Японії – Mitsubishi UFG Financial Groupe, Mizuho Financial Group, Sumitomo Mitsui Financial Group, ResonaHoldings, Sumitomo Trust&Banking, Індії – ICICIBank, Китаю - China Construction Bank, Bank of China, Bank of China (Hong Kong), Південної Кореї – Shinhan Bank.

У країнах Сходу пріоритетними сферами впровадження концепції КСВ є: права людини, розвиток персоналу, екологія (окремо слід відзначити банки Mizuho Financial Group та China Construction Bank, які окремо від загальних проблем оточуючого середовища вирішують проблеми постраждалих від стихійних лих та проблеми з відновленням зон, що були зруйновані), підтримка економіки.

Підсумовуючи досвід впровадження КСВ в банках азійського регіону, варто зазначити, що більшість банків мають відокремлений структурний підрозділ, що займається питаннями КСВ, а також майже всі банки керуються у своїй діяльності принципами ГД ООН. Соціальні звіти країн цього регіону відрізняються наявністю великої кількості схем та рисунків, що яскраво демонструють підхід та цілі банку при реалізації соціальних ініціатив.

Дослідження досвіду впровадження концепції КСВ у Росії дає змогу виокремити ще одну модель – пострадянську. Дана модель була розглянута нами на підставі наявності спільних рис в економіках країн пострадянського простору, схожості бізнес-середовища, менталітету громадян. Вивчення російської моделі КСВ є необхідним для побудови в подальшому вітчизняної національної моделі корпоративної соціальної відповідальності.

У порівнянні з попередньо розглянутими моделями, модель КСВ Росії має певні специфічні відмінності, пов'язані з історією та географічними особливостями цієї країни, з менталітетом громадян та соціальною ситуацією, що склалася в суспільстві. Для дослідження були обрані такі банки: ВАТ «Сбербанк Росії», ВАТ «ВТБ», ВАТ «Газпромбанк», ВАТ «Номос-Банк», ВАТ «Банк Москви», ВАТ «Альфа-Банк», ВАТ «Промсвязьбанк», ВАТ «МДМ-Банк», ВАТ «Уралсиб», ВАТ «Росбанк». Варто зазначити, що жоден з обраних нами для аналізу банків не має відокремленого структурного підрозділу КСВ, що може бути підставою для неузгодженості дій підрозділів, на які покладені функції впровадження та реалізації концепції КСВ. Відсутність стратегії КСВ призводить до неефективного використання коштів у межах соціальних ініціатив та, як наслідок, – неотримання очікуваного ефекту від соціальних дій. Основними сферами, на які спрямована концепція КСВ у банках Росії, є: спонсорство та благодійність, допомога дітям та ветеранам, освіта. Цікавим є той факт, що тільки банк ВАТ «УРАЛСИБ» приєднався до ГД ООН та одним із перших запровадив у практику використання стандарту GRI.

Узагальнюючи проведені дослідження, зазначимо, що підхід до впровадження концепції КСВ у банківському секторі Росії є дуже фрагментарним, про що свідчить відсутність у більшості банків соціальних звітів та відокремлених структурних підрозділів, на які було б покладено функції у сфері соціальної відповідальності. Позитивним є те, що банки розуміють КСВ не тільки як спонсорство та

благодійність (хоч ці напрямки і є пріоритетними), а й звертають увагу на стан навколишнього середовища, етичні принципи у веденні бізнесу.

ВИСНОВКИ

Отже, підводячи підсумок, зазначимо, що досліджені нами моделі КСВ є досить поширеними та базуються на культурних традиціях країн, економічній та екологічній ситуації. Для американської моделі КСВ традиційно характерним є превалювання філантропічного підходу, тобто соціальна діяльність не пов'язана із основною діяльністю банку та не має на меті пряме отримання прибутку. Роль держави в регулюванні соціально-відповідального бізнесу в США доволі низька, тобто законодавчих вимог стосовно, наприклад, подання звітності не існує.

Порівняно з американською європейська модель КСВ є чітко орієнтованою на отримання прибутку, на збільшення інвестиційної вартості компанії та є складовою частиною загальної стратегії банку. Концепція КСВ, з нашої точки зору, є повністю добровільною ініціативою бізнес-структур та не може працювати на методах примусу. Але в межах даної моделі роль держави в регулюванні процесів КСВ є досить значною, зокрема є законодавчо закріплений перелік програм, вимоги щодо подання соціальних звітів, нормативні положення щодо соціального партнерства і таке інше.

Стосовно азійської моделі КСВ, то варто відзначити її тісний зв'язок із традиціями та культурними цінностями країн Сходу. Сприйняття працівників як «виробничої сім'ї» здійснює суттєвий вплив на формування підходів до впровадження концепції КСВ. Також активною є роль держави. Значним блоком у концепції КСВ представлена екологічна складова, що пов'язано з непередбачуваними наслідками від стихійних лих.

Тоді як більшість банків США та країн Європи позиціонують себе як «корпоративних громадян», які мають визначений перелік обов'язків перед суспільством, соціальні дії та ініціативи в банках країн Азії в більшості випадків спрямовані на розвиток персоналу, підтримку економіки, нівелювання впливу екологічних катастроф (Японія, Китай), реформування системи освіти (Індія).

Розглядаючи національну модель КСВ Росії, варто зазначити, що їй притаманний фрагментарний підхід, на відміну від американської та європейської моделей, де КСВ гармонійно вбудована в бізнес-структуру та функціонує на благо не тільки суспільства, а й суб'єкта господарювання. Моделі корпоративної соціальної відповідальності в банках США та країн Європи є більш змістовними та стратегічно-орієнтованими за азійську та російську, що підтверджується проведеним дослідженням. Концепція КСВ у Росії знаходиться на етапі становлення та активного розвитку. Аналіз підходів російських банків до її впровадження показав, що більшість із них поверхово розуміє економічну сутність соціальної відповідальності та зводить соціальний блок діяльності, у більшості випадків, до спонсорства та благодійності.

Таким чином, проведене дослідження дало змогу порівняти найбільш поширені моделі КСВ у банках між собою та дослідити досвід впровадження концепції КСВ в банківському секторі. Отримані дані слугують основою для подальших досліджень стосовно побудови національної моделі КСВ в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Котлер Ф. Основы маркетинга : краткий курс / Ф. Котлер. ; пер. с англ. — М. : Издательский дом «Вильямс», 2007. — 656 с.
2. Porter M. Strategy and society: the link between competitive advantage and corporate social responsibility / M. Porter, M. Kramer // Harvard Business Review, 2009. — Vol. 84 (12). — PP. 78—94.
3. Wilson Therese. CSR and banks: the role that banks could and should play in addressing financial exclusion / Therese Wilson // Brotherhood of St. Laurence's Research & Policy Centre. — Fitzroy Vic., 2008. — 9 p.
4. Carroll A. B. Corporate Social Responsibility : Evolution of a Definitional Construct [Electronic resource] / A. B. Carroll. — Access : <http://bas.sagepub.com/cgi/content/abstract/38/3/268>.
5. Friedman M. The Social Responsibility of Business is to Increase its Profits [Electronic resource] / M. Friedman. — Access : <http://www.colorado.edu/studentgroups/libertarians/issues/friedman-soc-resp-business.html>.
6. Савицкая Л. Корпоративная социальная ответственность: кому быть лидерами в XXI веке? [Электронный ресурс] / Л. Савицкая // Управление компанией. — 2007. — № 7. — Режим доступа : <http://www.management.web-standart.net/issues/2007/7/1091/>
7. Благов Ю. Е. Концепция корпоративной социальной ответственности и стратегическое управление / Ю. Е. Благов // Российский журнал менеджмента. — 2004. — № 3. — С. 17—34.

8. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? [Електронний ресурс] / В. Воробей // Києво-Могилянська бізнес-студія. — 2005. — № 10. — Режим доступу : <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>.
9. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності / [Лазоренко О., Колишко Р. та ін.]. — К. : Вид-во «Енергія», 2008. — 96 с.
10. Малик И. П. Развитие социальной ответственности бизнеса в Украине / И. П. Малик // Економічний простір. — 2008. — № 13. — С. 112—123.
11. Зверкович И. О. Исследование моделей корпоративной социальной ответственности, используемых в мировой практике [Электронный ресурс] / И. О. Зверкович, Е. Н. Скляр // CRS Journal. — Режим доступа : <http://www.csrjournal.com/lib/analyticarticle/1746-issledovanie-modelejj-korporativnojj-socialnoj.html>.
12. Бегма Ю. К. Якісне дослідження методів впровадження соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Ю. К. Бегма, О. Ю. Вінніков, О. І. Редько. — Режим доступу : <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/>.
13. Комарницький І. Ф. Соціальна відповідальність бізнесу як інструмент управління сучасним підприємством [Електронний ресурс] / І. Ф. Комарницький, З. І. Галушка. — Режим доступу : http://bukuniver.cv.ua/Applications/zbirnik/n6/7_Social.pdf.
14. Корпоративная социальная ответственность: экспертная оценка и практика в Украине / Библиотека журнала «Эксперт Украина». — К. : Типография ООО «ТЭФ ОЛБИ», 2008. — 160 с.
15. CSR in the European Banking Sector: Evidence from a Sector Survey [Electronic resource] / Rhetoric And Realities: Analysing Corporate Social Responsibility in Europe. — Access : <http://www.rare-eu.net/>.
16. Research on the Impact of CSR on Sustainability [Electronic resource] / Rhetoric And Realities: Analysing Corporate Social Responsibility in Europe. — Access : <http://www.rare-eu.net/>.

УДК 336: 339.9: 336.767

ФІНАНСОВА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Линенко А.В., к. е. н., доцент, Герценко Є.О.

Запорізький національний університет

У статті досліджується фінансова глобалізація, особливості визначення та її вплив на діяльність сучасної держави. Розглядаються та аналізуються основні показники фінансової глобалізації України, проводиться їх аналіз. Обґрунтовується необхідність адаптації до процесів глобалізації, насамперед, фінансової.

Ключеві слова: глобалізація, фінансова глобалізація, державний борг, прямі іноземні інвестиції, портфельні інвестиції, експорт, імпорт, валовий внутрішній продукт, показники фінансової глобалізації.

Линенко А.В., Герценко Е.О. ФИНАНСОВАЯ ГЛОБАЛИЗАЦИЯ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ / Запорозький національний університет, Україна

В статье исследуется финансовая глобализация, особенности определения и ее влияние на деятельность современного государства. Рассматриваются и анализируются основные показатели финансовой глобализации Украины, проводится их анализ. Обосновывается необходимость адаптации к процессам глобализации, в первую очередь финансовой.

Ключевые слова: глобализация, финансовая глобализация, государственный долг, прямые иностранные инвестиции, портфельные инвестиции, экспорт, импорт, валовой внутренний продукт, показатели финансовой глобализация.

Linenko A.V., Gerzenok E.O. FINANCIAL GLOBALIZATION: PROBLEMS AND PROSPECTS / Zaporizhzhya national university, Ukraine

In the article are researched the financial globalization, in particular the definition and its influence on the activities of the modern state. Examines and analyzes the basic indicators of financial globalization of Ukraine, is carried out their analysis. The necessity of adaptation to the processes of globalization, primarily financial.

Key words: globalization, financial globalization, the state debt, foreign direct investment, portfolio investment, exports, imports, gross domestic product, indicators of financial globalization.